

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน

ข้อมูล ณ วันที่ ๒๔ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายวรพล รักษา

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ บ้านเลขที่ ๑๐๙ หมู่ที่ ๒ ตำบลยอต อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน
โทรศัพท์ ๐๙๒-๒๙๕๗๐๙๕ Line -

เกิด พ.ศ. ๒๕๑๙ ปัจจุบันอายุ ๔๙ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย

สถาบันการศึกษา -

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....รับจ้างทั่วไป.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๓๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก มะนาว

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย แปลงเรียนรู้การผลิตมะนาวนอกฤดู

๓. ฐานการเรียนรู้ :

ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ : การเตรียมดิน

ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ : การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และน้ำหมักไล่แมลง

ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ : การตัดแต่งกิ่ง/ทรงพุ่ม

ฐานการเรียนรู้ที่ ๔ : เทคนิคการผลิตมะนาวนอกฤดู

ฐานการเรียนรู้ที่ ๕ : การจัดการโรคและศัตรูพืชและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

หลักสูตรเสริม : การทำเกษตรผสมผสาน (ปลูกผัก, เลี้ยงสัตว์, เลี้ยงปลา)

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๕ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๕ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑.๑ หลักสูตร การลดต้นทุนการผลิต

๔.๑.๒ หลักสูตร มาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตร

๔.๑.๓ หลักสูตร บัญชีครัวเรือนและบัญชีฟาร์ม

๔.๑.๔ หลักสูตร การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะนาวนอกฤดู

๔.๑.๕ หลักสูตร การผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๒.๑ หลักสูตร เศรษฐกิจพอเพียง

๔.๒.๒ หลักสูตร เกษตรทฤษฎีใหม่

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๓.๑ การทำเกษตรผสมผสาน (ปลูกผัก, เลี้ยงสัตว์, เลี้ยงปลา)

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตร การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะนาวนอกฤดู

วัตถุประสงค์ ผลิตมะนาวให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานและเป็นที่ต้องการของตลาดหรือผู้บริโภค

การถอดบทเรียน : การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะนาวนอกฤดู

บ้านยอด หมู่ ๒ ตำบลยอด อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน มีพื้นที่ปลูกมะนาว ๕๘๙ ไร่ ๙๔ ไร่ ๙๔ ตารางวา มีการปลูกแบบธรรมชาติลงดิน ปัจจุบัน มีการรวมกลุ่มรูปแบบวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกมะนาวบ้านยอด สมาชิกกลุ่ม ๒๒๙ คน ดำเนินการโดยสมาชิกในชุมชนเอง ตั้งแต่การปลูกและบำรุงดูแลต้นมะนาว การรับซื้อ-ขาย มะนาวจากสมาชิก กลุ่มเครือข่าย มะนาวตาฮิติ สร้างรายได้หลักให้กับเกษตรกรและเป็นรายได้ตลอดทั้งปี ทำให้มะนาวตาฮิติเป็นที่นิยมปลูกมากในพื้นที่ ปัญหาและอุปสรรคที่พบ จากสถานการณ์ภัยแล้ง ส่งผลให้ในฤดูแล้ง ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม ของทุกปี ปริมาณผลผลิตมะนาวมีจำนวนลดลง และไม่เพียงพอต่อความต้องการตลาด โดยราคาการซื้อ - ขายมะนาวในฤดูแล้ง จะมีราคาที่สูงกว่าปกติตามกลไกตลาด สมาชิกกลุ่มจึงเห็นความสำคัญ เพราะหากกลุ่มเกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตมะนาวช่วงแล้งที่ราคาสูงได้ ราษฎรจะมีรายได้เพิ่มขึ้น และอาจส่งผลทางอ้อมสู่การเพิ่มผลผลิตมะนาวตาฮิติตลอดทั้งปีได้

ปฏิทินการผลิตมะนาวนอกฤดู

เดือน	กิจกรรม
มิถุนายน-กรกฎาคม	การคัดเลือกต้นมะนาวที่สมบูรณ์ คัดเลือกต้นมะนาวที่มีอายุ ๓ ปีขึ้นไป (ให้ผลผลิตแล้ว) การให้ปุ๋ยบำรุงต้น เพื่อเตรียมความพร้อม ๒.๑ ปุ๋ยอินทรีย์ ๒.๒ ปุ๋ยเคมี ๑๖-๒๐-๒๐ ผสมปุ๋ยยูเรีย ๔๖-๐-๐ อัตราส่วน ๑ กิโลกรัม : ๐.๒ กิโลกรัม/ต้น ๒.๓ การตัดแต่งกิ่ง เลือกตัดกิ่งที่แห้ง มีโรคและแมลง ๒.๔ การให้น้ำอย่างเหมาะสมและเพียงพอ เพิ่มฮอร์โมน เพื่อการแตกยอดใหม่ของต้นมะนาว ๓.๑ พ่นสารจิบเบอเรลลิค แอซิด GA๓ ความเข้มข้น ๒๕ มิลลิกรัม:๑ ลิตร / ๑ ต้น ๓.๒ พ่นสาหร่ายสกัด ๑๐๐ ซีซี ในน้ำ ๑๐๐ ลิตร
สิงหาคม-กันยายน	ใช้สารพาโควิบทราโซล ควบคุมการเจริญเติบโตของดอก ๑.๑ ช่วงใบเพสลาด ใช้สารพาโควิบทราโซลความเข้มข้น ๑๐% อัตรา ๕ กรัม ต่อน้ำ ๕ ลิตร ราดบริเวณโคนต้นโดยห่างจาก โคนต้น ๓๐ ซม. ให้สม่ำเสมอ เพื่อรักษาความชื้นของดิน ๑.๒ ให้ปุ๋ยที่มีฟอสฟอรัสทางดินหรือทางใบ ๗-๒๑-๒๑ ๑.๓ ควบคุมไม่ให้แตกใบอ่อน ให้ปุ๋ยทางใบสูตร ๐-๕๒-๓๔ อัตรา ๕๐ กรัม: น้ำ ๒๐ ลิตร ฉีดพ่นทุก ๆ ๗ วัน ประมาณ ๖ – ๘ ครั้ง ๑.๔ พยายามงดน้ำ เพื่อให้มะนาวเข้าสู่ระยะพักตัว ๑.๕ จัดบันทึกการเปลี่ยนแปลงทุกสัปดาห์ ๔ ครั้ง (๓๐ วัน)
ตุลาคม -พฤศจิกายน	หลัง การใช้สารพาโควิบทราโซล ๔๐ – ๔๕ วัน ต้นมะนาวจะแสดงอาการพร้อมที่จะ ออกดอก โดยสังเกตจากใบแข็ง หนารอบ มีสีเขียวเข้ม ๑.๑ ผู้เข้าร่วมติดตามและทำการจัดบันทึกการเปลี่ยนแปลงทุกสัปดาห์ กรณีนี้ มะนาวจะแตกตาดอก ถ้าหากยังไม่แตกตาดอก ให้พ่นสารโพแทสเซียมไนเตรทซ้ำ*
พฤศจิกายน - พฤษภาคม	ระยะผลอ่อนจนถึงเก็บเกี่ยว ๑.๑ หลังจากมะนาวเริ่มติดผลอ่อนขนาดเมล็ดถั่วลิสง ช่วงพฤศจิกายน - มกราคม ใส่ปุ๋ย ๑๕-๑๕-๑๕ อัตราส่วน ๑ กิโลกรัม / ต้น ใส่ ๒ ครั้ง ๑.๒ พยายามให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผลมะนาวมีน้ำมากและได้คุณภาพ ๑.๓ บันทึก สังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงของต้นมะนาว



หมายเหตุ:

- หากต้องการเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนอื่น ให้ นับถอยหลัง ๕-๖ เดือน จากเดือนที่ต้องการเก็บผล
 - รอบการผลิตมะนาวนอกฤดูสามารถทำได้ ปีละ ๑-๒ รอบ ขึ้นอยู่กับสภาพต้นและระบบน้ำ
- การป้องกันกำจัดศัตรูมะนาว

โรคและแมลงศัตรูมะนาว

หลังตัดแต่งกิ่งและใส่ปุ๋ยมะนาวจะแตก ใบอ่อนภายใน ๗-๑๐ วัน ระยะนี้จะมีโรคและ แมลงเข้าทำลาย ในช่วงใบอ่อนดังนี้

แมลงศัตรูมะนาว

๑) เพลี้ยไฟ จะดูดกินน้ำเลี้ยงยอดอ่อน ใบอ่อน ทำให้ ใบอ่อนหงิกงอ เหลือง ขอบใบแห้งและหลุดร่วงได้ หากตรวจพบ ฉีดพ่นสารสะเดาหรือน้ำส้มคว้นไม้ กรณีใช้สารเคมี ได้แก่ อิมิดาโคลพริด (คองฟิดอร์ ๑๐% SL) อัตรา ๑๐ มิลลิลิตร/น้ำ ๒๐ ลิตร หรือ คาร์โบซัลแฟน (พอสซ์ ๒๐% EC) อัตรา ๔๐ มิลลิลิตร/น้ำ ๒๐ ลิตร หรือ อะเซท ทามิพริด (โมแลน ๒๐% SP) อัตรา ๔๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร

๒) หนอนกัฏกินใบ หนอนแก้ว เป็นตัวหนอนของผีเสื้อกลางวันโดยตัวหนอนจะออกจากไข่แล้วกัฏกินใบอ่อนและลอกคราบเป็นหนอนแก้วขนาดใหญ่ และเป็นดักแด้ตัวแก่จะเป็นผีเสื้อ กรณีพบตัวอ่อนหนอนแก้วให้จับทำลายหรือหากระบาดมากฉีดพ่นด้วยสารสะเดา น้ำส้มควันไม้หรือฉีดพ่นด้วยคาร์บาริล ๘๕% WP ๗๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร หรือเดลทาเมทริน ๓% EC ๕ มิลลิลิตร/น้ำ ๒๐ ลิตร

๓) หนอนซอนใบ เป็นตัวอ่อนของผีเสื้อขนาดเล็กหนอนตัวอ่อนจะซอนไซเข้าไปกัฏกินเนื้อใบในช่วงระยะใบอ่อนถึงเพสลาด ทำให้เห็นเส้นทางบนแผ่นใบมีรูปร่างบิดเบี้ยวและถ้าเป็นมากๆ ทำให้ใบแคระและบิดโค้งได้กรณีระบาดรุนแรง ควรฉีดพ่นด้วยสารเคมีชนิดดูดซึมได้แก่ อิมิดาโคลพริด (คอนฟิเตอร์ ๑๐% SL) อัตรา ๘๐ มิลลิลิตร/น้ำ ๒๐ ลิตร หรือ (แอ็ดโมซ์ ๐.๕% EC) อัตรา ๑๐ มิลลิลิตร/น้ำ ๒๐ ลิตรหรือ (โปรวาโด ๗๐% WG) อัตรา ๐.๕ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร

โรคศัตรูมะนาว

๑) โรคแคงเกอร์ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย โดยเชื้อสาเหตุจะแพร่กระจายไปกับน้ำหรือน้ำฝนแล้วเข้าทางบาดแผลรอยขีดข่วนบนใบหรือผล ระยะแรกจะมีสีเหลืองแล้วแผลขยายใหญ่แล้วเป็นสะเก็ดพูนคล้ายฟองน้ำแผลจะเปลี่ยนจากสีเหลืองเป็นสีน้ำตาลการระบาดพบบนกิ่ง ใบ และผล การป้องกันกำจัด โดยตัดกิ่งพันธุ์ที่ปราศจากโรคแคงเกอร์มาปลูก ตัดแต่งกิ่งใบหรือผลที่เป็นโรคเผาทำลาย ป้องกันโดยพ่น คอปเปอร์ไฮดรอกไซด์ ๕๓.๘% WG อัตรา ๒๐-๔๒ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร



โรคแคงเกอร์มะนาว



โรคราดำ



วงจรมะนาว

มะนาวฤดูปกติและมะนาวนอกฤดู

ธรรมชาติของมะนาว
จะออกดอก ครั้งใหญ่ 2 รอบต่อปี

ครั้งที่ 1 เริ่มออกดอกในเดือน มี.ค. - เม.ย.
ครั้งที่ 2 เริ่มออกดอกในเดือน ส.ค. - ก.ย.

ฤดูปกติ



ออกดอก: มี.ค., เม.ย., ส.ค., ก.ย.
เก็บเกี่ยว: เม.ย., ส.ค.

นอกฤดู

การบังคับวงจรมะนาว เพื่อเพิ่มผลผลิตฤดูแล้ง

ต้องทำการปลิดดอก ปลิดผลอ่อนมะนาว ในเดือน ส.ค. - ก.ย.
ใช้ฮอร์โมน + การงดน้ำ ทดน้ำให้มะนาวเครียด เพื่อเร่งการออกดอกในเดือน ธ.ค. - พ.ย.
เนื่องจากมะนาวบ้านยอดจะโตช้าในฤดูแล้ง ต้องใช้เวลา 6 - 7 เดือน จึงจะเก็บเกี่ยวผลผลิตได้

ปฏิทินการดูแลมะนาวเพื่อเพิ่มผลผลิตนอกฤดู

มี.ย. - ก.ค.	มี.ย. - ก.ค.	ส.ค. - ก.ย.	กันยายน
ใส่ปุ๋ย 15-15-15 อัตรา 0.5 - 1 กก./ต้น โรยรอบทรงพุ่ม ขึ้นอยู่กับขนาดต้น	การตัดแต่งกิ่งเพื่อให้มะนาวแตกยอดใหม่	ปลิดดอก ปลิดผลอ่อน	ราดสารพาไควบิวทราโฮล กรองฟุ้ง 1 เมตร อัตรา 3 มิลลิกรัม ต่อไร่ 5 ลิตร
กันยายน	กันยายน	กันยายน	ตุลาคม
พ่นปุ๋ย 0-52-34 อัตรา 50 กรัมผสม จุลธาตุ 8 กรัม ต่อไร่ 20 ลิตร	ใส่ปุ๋ย 7-21-21 อัตรา 0.5 - 1 กก./ต้น โรยรอบทรงพุ่ม ขึ้นอยู่กับขนาดต้น	พ่นปุ๋ย 0-52-34 อัตรา 50 กรัม ต่อไร่ 20 ลิตร	พ่นปุ๋ย 0-52-34 อัตรา 50 กรัมผสม จุลธาตุ 8 กรัม ต่อไร่ 20 ลิตร
ตุลาคม	ตุลาคม	ปลายเดือน ธ.ค.	พฤศจิกายน
พ่นปุ๋ย 0-52-34 อัตรา 50 กรัม ต่อไร่ 20 ลิตร	พ่นปุ๋ย 0-52-34 อัตรา 50 กรัมผสม จุลธาตุ 8 กรัม ต่อไร่ 20 ลิตร	งดให้น้ำแก่กิ่งมะนาวให้เครียด	ใส่ปุ๋ย 15-15-15 อัตรา 0.5 - 1 กก./ต้น โรยรอบทรงพุ่ม ขึ้นอยู่กับขนาดต้น

คำอธิบาย: หลังจากปลิดดอกและผลอ่อนแล้ว ต้องบันทึกวันที่ใช้สารพาไควบิวทราโฮลในการชะลอการแตกยอดใหม่ หลังจากนั้น นับไปอีก 7 วัน เพื่อเริ่มพ่นปุ๋ย 0-52-34 และนับไปอีก 7 วัน ทำตามขั้นตอนไปจนถึงเดือน ตุลาคม และเฝ้าสังเกตความเปลี่ยนแปลง หากต้นบวมก็ให้ส่นาเสมอ

หมายเหตุ: ปฏิทินนี้ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม ขึ้นอยู่กับสภาพอากาศและพื้นที่ การใส่ปุ๋ยและฮอร์โมนเป็นการเพิ่มโอกาสในการเพิ่มผลผลิตมะนาว แต่ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ด้วย เช่น สภาพอากาศในฤดูกาลนั้น ๆ, การให้น้ำที่ไม่เพียงพอ, ฝนตกต่อเนื่อง ฯลฯ ควรศึกษาทำความเข้าใจก่อนทำการทดลองใช้

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัดในฐานะประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอสองแคว มีบทบาทสำคัญในการเข้าร่วมจัดทำแผนฯ โดยมีวิธีการและแนวทางดังนี้

๕.๑ เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัดอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรับทราบทิศทาง นโยบาย และเป้าหมายการพัฒนาการเกษตรของจังหวัด รวมถึงนำเสนอข้อมูลและข้อเสนอแนะจากมุมมองของ ศพก. และเกษตรกรในพื้นที่

๕.๒ นำเสนอข้อมูลและสถานการณ์การผลิตมะนาวในพื้นที่ โดยรวบรวมข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการผลิต เช่น สถานการณ์ผลผลิตและคุณภาพ ต้นทุนการผลิตและราคาตลาด ปัญหาและอุปสรรค เช่น ปัญหาด้านโรค และแมลงศัตรูพืช, ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ, ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน, ปัญหาการตลาด ความต้องการและศักยภาพของเกษตรกร เช่น ความสนใจในการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้, ความต้องการฝึกอบรมเฉพาะทาง, ศักยภาพในการขยายผลผลิต

๕.๓ ให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการสนับสนุน จากข้อมูลและประสบการณ์ในพื้นที่ โดยจะเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและมาตรการสนับสนุนที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมการผลิตมะนาวให้มีประสิทธิภาพ และยั่งยืนยิ่งขึ้น

๕.๔ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประสานงานกับหน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อบูรณาการความร่วมมือและทรัพยากรในการขับเคลื่อนแผนฯ ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. หรือ "แผนราย ศพก." เป็นหัวใจสำคัญในการบริหารจัดการศูนย์ฯ ให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยมีกระบวนการ ดังนี้

- ๑) การจัดทำแผน จะต้องการประเมินสถานการณ์และศักยภาพของ ศพก. ก่อนเริ่มต้นจัดทำแผน จะมีการประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของ ศพก. อย่างรอบด้าน. รวมถึงการทบทวนผลการดำเนินงานที่ผ่านมา และข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่
- ๒) การวิเคราะห์ความต้องการของเกษตรกร การสำรวจความต้องการและปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่เป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้หลักสูตรและกิจกรรมต่างๆ ของ ศพก. ตอบโจทย์ได้อย่างแท้จริง
- ๓) การจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้และกิจกรรมจากข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการ จะนำมาออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้ ทั้งหลักสูตรหลัก หลักสูตรบังคับ และหลักสูตรเสริม รวมถึงกิจกรรมส่งเสริมต่างๆ ที่เหมาะสมกับสินค้าหลักของ ศพก. และปัญหาที่เกษตรกรประสบ
- ๔) การกำหนดแผนปฏิบัติงานและงบประมาณ กำหนดรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม กำหนดผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาดำเนินการ และประมาณการงบประมาณที่จำเป็น
- ๕) การติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับปรุงแผนได้อย่างทันทั่วทั้งที่

ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ประกอบด้วย การจัดทำแผนราย ศพก. เป็นกระบวนการที่มีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วน เพื่อให้แผนมีความสมบูรณ์และได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย ประกอบด้วย

- ๑) ประธาน ศพก. หรือเกษตรกรต้นแบบ ในฐานะประธาน ศพก. และเกษตรกรต้นแบบ มีบทบาทนำในการริเริ่มและขับเคลื่อนกระบวนการจัดทำแผน โดยนำประสบการณ์และความเชี่ยวชาญมาใช้
- ๒) คณะกรรมการ ศพก. ซึ่งประกอบด้วยเกษตรกรแกนนำ ปราชญ์ชาวบ้าน และตัวแทนหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ จะเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็น ตรวจสอบความถูกต้อง และให้การสนับสนุน.
- ๓) เกษตรกรเครือข่าย/สมาชิก ศพก. การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากเกษตรกรในพื้นที่เป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้แผนที่จัดทำขึ้นสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงและเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรส่วนใหญ่
- ๔) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ เจ้าหน้าที่จากสำนักงานเกษตรอำเภอหรือจังหวัด มีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำทางวิชาการ ข้อมูลนโยบาย และช่วยเหลือในการประสานงานต่างๆ

- ๕) หน่วยงานภาคีเครือข่าย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา หรือองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร อาจถูกเชิญให้เข้าร่วมให้ข้อมูลหรือข้อเสนอแนะ เพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกัน.

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

แรงบันดาลใจหลักในการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบดั้งเดิมสู่การใช้หลักวิชาการและเทคโนโลยีนั้น มาจากหลายปัจจัยหลายๆ อย่าง สิ่งสำคัญที่สุดคือ ความต้องการที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตของครอบครัวและสร้างความมั่นคงในอาชีพเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน

บ้านยอด หมู่ ๒ ตำบลยอด อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน เดิมเป็นพื้นที่เขาสูงชันเป็นส่วนมาก ในอดีตมีการปลูกพืชเชิงเดี่ยว ต่อมาปี ๒๕๕๙ สำนักงานเกษตรอำเภอสองแควเลือกพื้นที่บ้านยอดเพื่อดำเนินการโครงการอบรมเพื่อเพิ่มผลผลิตการผลิตของเกษตรกร ซึ่งเป็นพื้นที่ต้นแบบบูรณาการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ จังหวัดน่าน ปัจจุบันปรับเปลี่ยนเป็นไม้ผล ไม้ยืนต้น โดยเฉพาะ มะนาว มีพื้นที่ปลูกมะนาว ๕๘๙ ไร่ ๙๔ ราย มีการปลูกแบบธรรมชาติลงดิน ปัจจุบันมีการรวมกลุ่มรูปแบบวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกมะนาวบ้านยอด ดำเนินการโดยสมาชิกในชุมชนเอง ตั้งแต่การปลูกและบำรุงดูแลต้นมะนาว การรับซื้อขาย มะนาวจากสมาชิกกลุ่มเครือข่ายมะนาวตาฮิติในพื้นที่อำเภอสองแคว สร้างรายได้หลักให้กับเกษตรกรและเป็นรายได้ตลอดทั้งปี ทำให้มะนาวตาฮิติเป็นที่นิยมปลูกมากในพื้นที่ แต่ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากสถานการณ์ภัยแล้ง ส่งผลให้ในฤดูแล้ง ช่วงเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม ของทุกปี ปริมาณผลผลิตมะนาวมีจำนวนลดลง และไม่เพียงพอต่อความต้องการตลาด โดยราคาราคาซื้อขายมะนาวในฤดูแล้ง จะมีราคาที่สูงกว่าปกติตามกลไกตลาด หากกลุ่มเกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตมะนาวช่วงแล้งที่ราคาสูงได้ จะมีรายได้เพิ่มขึ้น และอาจส่งผลทางอ้อมสู่การเพิ่มผลผลิตมะนาวตาฮิติตลอดทั้งปีได้

นายวรพล รักษา หรือ “หนานพล” เป็นอีกบุคคลที่เริ่มปรับเปลี่ยนพื้นที่การเกษตร ก่อนหน้านี้ได้ปลูกข้าว และพื้นที่ปลูกข้าวโพด ได้ปรับเปลี่ยนเป็นการปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น ควบคู่กับการปลูกข้าว ได้แก่ ปลูกข้าว ๓ ไร่ ตันกาแพ ๗ ไร่ ตันยางพารา ๘.๕ ไร่ และต้นมะนาว ๒ ไร่ โดยปรับเปลี่ยนพื้นที่และเพิ่มชนิดพืชเพื่อให้มีรายได้ตลอดทั้งปี มีการขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อใช้ในการเกษตร หลักการทำการเกษตรที่ปลอดภัยทั้งตัวเกษตรกรผู้ทำและผู้ซื้อผู้บริโภค จึงนำความรู้ที่ได้รับการอบรมและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนำมาสู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่ จากเดิมมีการปลูกมะนาวแบบธรรมชาติ ในช่วงหน้าแล้งพบว่าผลผลิตมะนาวลดลง ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด นายวรพลจึงหันมาทำมะนาวนอกฤดู และจัดทำแปลงเรียนรู้การผลิตมะนาวนอกฤดู มีการทำปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนปุ๋ยเคมี ลดการใช้ยาฆ่าหญ้าแต่หันมาตัดหญ้าและใช้น้ำหมักชีวภาพกำจัดวัชพืชเพื่อช่วยในการอนุรักษ์ดิน โดยในพื้นที่สวนแห่งนี้ยังเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะนาวนอกฤดู (ศพก.หลัก) ของอำเภอสองแคว ให้กับผู้สนใจและเกษตรกรนำไปใช้พัฒนาการเกษตร สามารถลดต้นทุน เพิ่มรายได้ ขยายโอกาส เป็นการพึ่งพาตนเองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ปัญหาและความท้าทายหลักที่ผลักดันให้ต้องหันมาทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาปรับใช้ในการผลิตมะนาวนอกฤดู มีดังนี้

๑. ความผันผวนของผลผลิตและคุณภาพมะนาว บางปีผลผลิตน้อยเนื่องจากสภาพอากาศแปรปรวน หรือปัญหาการออกดอกติดผลไม่ดีเท่าที่ควร บางครั้งขนาดผลไม่ได้มาตรฐาน
๒. ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ค่าปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช และค่าแรงงานปรับตัวสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้นอย่างมาก
๓. ปัญหาด้านสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง สภาพอากาศที่แปรปรวน ไม่ว่าจะเป็นภัยแล้ง น้ำท่วม อากาศหนาวจัด หรือร้อนจัดผิดปกติ ล้วนส่งผลกระทบต่อการออกดอก การติดผล ทำให้การวางแผนการผลิตยากขึ้นและมีความเสี่ยงสูง

ปัญหาและความท้าทายเหล่านี้เป็นตัวเร่งให้ต้องแสวงหาวิธีการใหม่ๆ ในการผลิตมะนาวจากฤดูปกติมาเป็นการผลิตมะนาวนอกฤดู โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำหลักวิชาการและเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพ ลดต้นทุน และสามารถแข่งขันในตลาดที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การทำการเกษตรต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ จึงมีนักวิชาการจากหลากหลายหน่วยงานมาให้ความรู้ และได้มีการนำหลักวิชาการมาใช้ในแต่ละระยะ หรือแต่ละเดือน การนำหลักวิชาการ ปฏิทินการผลิตมะนาวนอกฤดู แผนปฏิบัติการผลิตมะนาวนอกฤดูรายเดือน ดังนี้

ตารางวางแผนผลิตมะนาวนอกฤดู (สำหรับขายช่วง ม.ค. - เม.ย.)

เดือน	กิจกรรม	รายละเอียด
กรกฎาคม	เตรียมต้น	- ใส่ปุ๋ยบำรุงต้น (สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๖-๑๖-๑๖) - ตัดแต่งกิ่ง ฟันฟูต้นให้สมบูรณ์
ต้นสิงหาคม	เริ่มรดน้ำ (พักต้น)	- รดน้ำ ๑๕-๒๐ วัน เพื่อลดการเจริญเติบโต - สังเกตใบเริ่มเหี่ยว หรือร่วงบางส่วน
ปลายสิงหาคม	กระตุ้นให้ออกดอก	- ใส่ปุ๋ยสูตร ๘-๒๔-๒๔ หรือ ๑๒-๒๔-๑๒ - เริ่มให้น้ำสม่ำเสมอทุกวันหรือวันเว้นวัน - ฉีดพ่นธาตุอาหารเสริม เช่น โบรอน - ตาดอกเริ่มพัฒนาใน ๑๕-๒๐ วัน
กันยายน	การติดดอก & ดูแลดอก	- ดอกเริ่มบาน ป้องกันเพลี้ยไฟ - หลีกเลี่ยงการพ่นสารเคมีช่วงดอกบานเต็มที่
ตุลาคม-พฤศจิกายน	ติดผลอ่อน	- ให้ปุ๋ยสูตร ๑๓-๑๓-๒๑ หรือ ๑๔-๑๔-๒๑ - เสริมแคลเซียม-โบรอน - รดน้ำสม่ำเสมอ - คลุมโคนเพื่อรักษาความชื้น
ธันวาคม	ผลเริ่มโต	- ป้องกันโรคแคงเกอร์และแมลง - ไม่ควรปล่อยให้ต้นขาดน้ำ
มกราคม-เมษายน	เก็บเกี่ยว	- เก็บผลเมื่อผลมีขนาดและสีตามต้องการ - มะนาวราคาดีช่วงนี้

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

การนำหลักวิชาการ ปฏิทินการผลิตมะนาวนอกฤดู มาประยุกต์ใช้จะต้องเข้าใจในกระบวนการผลิตครบทุกขั้นตอนและที่สำคัญเข้าใจแล้วต้องปฏิบัติให้ได้ตามแผนปฏิบัติดูแลรายเดือน เพื่อให้ได้ผลผลิตมะนาวคุณภาพ การผลิตมะนาวนอกฤดูในปัจจุบันได้มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน ควบคุมคุณภาพ และช่วยให้สามารถผลิตได้แม่นยำยิ่งขึ้นตลอดทั้งปี โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้งซึ่งมะนาวมีราคาสูง

นวัตกรรมในการผลิตมะนาวนอกฤดู

๑. การปลูกในวงบ่อซีเมนต์ ควบคุมการให้น้ำ-ปุ๋ย ได้ง่าย ทำให้ควบคุมการ “พักต้น” และกระตุ้นออกดอกได้แม่นยำ ป้องกันโรคจากดิน เช่น โรครากเน่า โคนเน่า
๒. ระบบน้ำหยดและการจัดการน้ำอัจฉริยะใช้ ระบบน้ำหยดควบคุมด้วย Timer หรือ IoT ควบคุมปริมาณน้ำแม่นยำ ช่วยประหยัดน้ำ ป้องกันการรดน้ำมากเกินไปหรือน้อยเกินไป ซึ่งมีผลต่อการติดดอก
๓. การใช้สารกระตุ้นการออกดอกอย่างแม่นยำ เช่น ไชโตโคนิน หรือพาโคลบิวทราโซล (Paclobutrazol) ในอัตราที่เหมาะสม ใช้ร่วมกับการควบคุมน้ำและปุ๋ยสูตรเฉพาะ

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

- ๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

- มะนาว พันธุ์ตาฮิติ จำนวน ๒ ไร่ โดยเริ่มปลูกตั้งแต่ พฤษภาคม ๒๕๕๘

ปี ๒๕๖๗ ผลผลิตมะนาว ๕,๒๕๔ กิโลกรัม รายได้ในการขายมะนาวต่อปี เป็นเงิน ๑๐๘,๗๕๗ บาท

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

- ๑) สินค้า มะนาว มีต้นทุนการผลิต ปี ๒๕๖๗ ดังนี้

- ค่าปุ๋ยเคมี ๑,๖๐๐ บาท
- ค่าฮอร์โมน ๖๐๐ บาท
- ค่าน้ำมัน (ตัดหญ้า) ๒,๔๐๐ บาท
- ค่าแรงงานตนเอง ๑๘,๐๐๐ บาท

ต้นทุนเฉลี่ยต่อการอบการผลิต ๑๑๑ บาท ต้นทุนการผลิตทั้งหมด ๒๒,๗๑๑ บาท

ต้นทุนต่อกิโลกรัม ๔.๓๒ บาท ต้นทุนต่อไร่ ๑๑,๓๕๕.๕๐ บาท

รายได้ต่อกิโลกรัม ๒๐.๗๐ บาท รายได้ต่อไร่ ๕๔,๓๗๘.๕๐ บาท

กำไรต่อกิโลกรัม ๑๖.๓๘ บาท กำไรต่อไร่ ๔๓,๐๒๓ บาท

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ การจำหน่ายลำไย

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๑๐๘,๗๕๗ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑. ประโยชน์ที่ได้รับกับตนเอง การปรับเปลี่ยนวิธีการทำการเกษตร ทำให้ได้รับประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

- ผลผลิตเพิ่มขึ้นและมีคุณภาพสม่ำเสมอ การจัดการสวนมะนาวตามหลักวิชาการ ตั้งแต่การบำรุงดิน การให้น้ำ และการจัดการธาตุอาหารอย่างถูกช่วงเวลา ส่งผลให้ปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และที่สำคัญคือคุณภาพของผลผลิตดีขึ้น ขนาดผลได้มาตรฐาน ซึ่งตอบโจทย์ความต้องการของตลาด
- ต้นทุนการผลิตลดลง การใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ลดปริมาณการใช้ที่ไม่จำเป็นลงได้มาก ส่งผลให้ต้นทุนโดยรวมลดลงอย่างเห็นได้ชัดเจน
- รายได้มั่นคงและเพิ่มขึ้น เมื่อผลผลิตมีคุณภาพดีและต้นทุนลดลง ทำให้มีรายได้ที่มั่นคงและมากขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้คุณภาพของผลผลิตยังช่วยเพิ่มอำนาจการต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง ทำให้สามารถขายผลผลิตได้ในราคาที่เหมาะสม

๒. ประโยชน์ที่ได้รับกับเกษตรกรรายอื่น เกษตรกรต้นแบบของศูนย์เรียนรู้ ศพก. ทำให้ได้ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงและผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรรายอื่น ๆ ในพื้นที่ ได้แก่

- มีแหล่งเรียนรู้ที่เข้าถึงได้ง่ายและเชื่อถือได้ เกษตรกรในพื้นที่สามารถเข้ามาเรียนรู้จากแปลงจริง และสอบถามปัญหาได้โดยตรง ทำให้พวกเขามีโอกาสเข้าถึงความรู้และเทคโนโลยีทางการเกษตรที่ทันสมัยได้อย่างสะดวก
- ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง การนำเสนอความรู้จากประสบการณ์จริงและผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจริง ทำให้เกษตรกรรายอื่นเกิดความมั่นใจและเห็นภาพชัดเจนว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นไปได้และสร้างประโยชน์ได้จริง
- เกิดการรวมกลุ่มและแลกเปลี่ยนความรู้ การเข้ามาเรียนรู้ที่ ศพก. เป็นการสร้างโอกาสให้เกษตรกรได้พบปะพูดคุยและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดเป็นเครือข่ายเกษตรกรที่เข้มแข็ง

๓. ประโยชน์ที่ได้รับกับชุมชน ผลสำเร็จจากการดำเนินงานของ ศพก. ส่งผลในวงกว้างต่อชุมชน ดังนี้

- เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งขึ้น เมื่อเกษตรกรส่วนใหญ่ในชุมชนมีผลผลิตเพิ่มขึ้น มีคุณภาพดีขึ้น และมีต้นทุนลดลง ทำให้พวกเขามีรายได้ที่มั่นคงขึ้น ส่งผลให้กำลังซื้อในชุมชนเพิ่มขึ้นและเศรษฐกิจโดยรวมของชุมชนดีขึ้น
- ยกระดับคุณภาพผลผลิตของชุมชน และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตได้

- เป็นศูนย์กลางการพัฒนาในพื้นที่ ศพก. กลายเป็นศูนย์กลางในการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างเกษตรกร ภาคเอกชน และหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตรอย่างยั่งยืนต่อไป

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

- การปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ รวมถึงการไถกลบพืชรำ เพื่อเป็นปุ๋ยพืชสดใช้ในการบำรุงดินก่อนทำนาและทำไร่ข้าวโพด ช่วยลดต้นทุนด้านปุ๋ย และบำรุงดินให้มีธาตุอาหารครบถ้วนการป้องกันและรักษาหน้าดิน การปลูกพืชคลุมดินโดยใช้วิธีการตัดหญ้าแทนการไถฆ่าหญ้า เพื่ออนุรักษ์หญ้าไถคลุมหน้าดินและช่วยรักษาความชื้น
- การป้องกันกำจัดศัตรูพืช ใช้วิธีกลโดยใช้สารชีวภัณฑ์และสารสกัดชีวภาพ เช่น น้ำหมักยาสูบ และน้ำส้มควันไม้
- การบริหารจัดการน้ำได้สร้างแหล่งกักเก็บน้ำไว้ใช้ฤดูแล้ง และขุดน้ำบาดาล
- กระบวนการผลิตพืชเป็นไปตามหลักมาตรฐานการผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม GAP (Good Agricultural Practice) ได้รับมาตรฐานการผลิตทั้งด้านพืช (มะนาว)
- การจัดการที่อยู่อาศัย แหล่งน้ำ โรงเรือน เก็บวัสดุอุปกรณ์การเกษตร ขึ้นเก็บสารเคมี อาคารเก็บเกี่ยวผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวอย่างเป็นสัดส่วน และดำเนินกิจกรรมการปลูกพืชอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการถูกสุขลักษณะและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านการผลิตมะนาวนอกฤดู ศพก. ได้กลายเป็นแหล่งศึกษาดูงานที่สำคัญสำหรับเกษตรกรในพื้นที่และจังหวัดใกล้เคียง โดยมีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ไปจนถึงการตลาดและการแปรรูป ทำให้เกษตรกรได้รับความรู้และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ยกย่องคุณภาพผลผลิตของชุมชน การส่งเสริมการผลิตมะนาวตามมาตรฐาน GAP (Good Agricultural Practices) ทำให้ผลผลิตที่มาจากชุมชนมีคุณภาพและปลอดภัย เป็นที่ยอมรับของตลาดและผู้บริโภคมากขึ้น สร้างการมีส่วนร่วมและการบูรณาการ ศพก. ได้ทำหน้าที่เป็นเวทีกลางในการประสานความร่วมมือระหว่างเกษตรกร หน่วยงานภาครัฐ (เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ/จังหวัด, ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร) และภาคเอกชน เพื่อร่วมกันวางแผนและแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรในพื้นที่

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เข้าถึงได้ง่าย ศพก. เป็นศูนย์กลางที่รวบรวมองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการผลิตมะนาวนอกฤดู เกษตรกรในพื้นที่และจากต่างจังหวัดสามารถเข้ามาเยี่ยมชมและเรียนรู้จากแปลงสาธิตจริง ทำให้เห็นภาพและเข้าใจเทคนิคต่างๆ ได้ง่ายกว่าการเรียนรู้จากตำราเพียงอย่างเดียว เชื่อมโยงเครือข่ายความ

ร่วมมือ การจัดอบรมและศึกษาดูงานยังเป็นโอกาสให้เกษตรกรได้พบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งในการช่วยเหลือและสนับสนุนกันในการพัฒนาการผลิต นอกจากนี้ยังเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ในงานต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

การปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. ไม่ได้จำกัดอยู่แค่การจัดอบรมหรือถ่ายทอดความรู้เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหาและให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรในพื้นที่ ซึ่งมีผลสำเร็จที่ประจักษ์ดังนี้

- เป็นที่ปรึกษาให้กับเกษตรกรในพื้นที่สามารถเข้ามาปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในแปลงของตนเองได้ตลอดเวลา
- เป็นช่องทางในการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่ ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและเป็นตัวแทนของเกษตรกรในการรับฟังและรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ โดยเฉพาะปัญหาที่ต้องอาศัยการแก้ไขจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น ปัญหาด้านราคาผลผลิต ปัญหาการตลาด เป็นต้น

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

การทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารและวิชาการเกษตรถือเป็นบทบาทสำคัญของ ศพก. ซึ่งช่วยให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ทันสมัยและเชื่อถือได้ โดยมีผลสำเร็จที่ประจักษ์ดังนี้

- ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่สำคัญ เช่น ราคาผลผลิต การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ และเทคโนโลยีใหม่ๆ จากหน่วยงานราชการและแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ เพื่อนำมาเผยแพร่ให้กับเกษตรกรในพื้นที่
- ถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการที่เข้าใจง่าย ทำหน้าที่เป็นผู้กลั่นกรองและถ่ายทอดข้อมูลทางวิชาการที่ซับซ้อนให้กลายเป็นภาษาที่เข้าใจง่ายและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในแปลงของเกษตรกร ทำให้เกษตรกรไม่รู้สึกว่าการเป็นเรื่องไกลตัวอีกต่อไป พร้อมทั้งให้คำปรึกษาปัญหาด้านวิชาการ

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

การขยายผลองค์ความรู้จาก ศพก. ไปสู่การปฏิบัติจริงในแปลงของเกษตรกร เป็นหัวใจสำคัญที่บ่งบอกถึงความสำเร็จของศูนย์ โดยมีช่องทางและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ดังนี้

ช่องทางในการขยายผล

๑. ศพก. จัดอบรมหลักสูตรต่างๆ เช่น หลักสูตรการทำสวนมะนาว, การจัดการโรคและแมลง หรือการให้น้ำและปุ๋ย โดยเน้นการปฏิบัติจริงในแปลงสาธิตของ ศพก. ทำให้เกษตรกรได้ลงมือทำและเห็นผลลัพธ์ด้วยตนเอง
๒. การเป็นที่ปรึกษาและลงพื้นที่จริง ให้คำปรึกษาและลงพื้นที่เยี่ยมชมแปลงของเกษตรกรในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้คำแนะนำเฉพาะเจาะจงกับสภาพปัญหาในแปลงของแต่ละคน ทำให้การแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติ เกษตรกรในชุมชนที่นำองค์ความรู้จาก ศพก. ไปปฏิบัติได้รับประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

- ผลผลิตเพิ่มขึ้นและมีคุณภาพดีขึ้น เกษตรกรที่นำเทคนิคการจัดการลำไยตามหลักวิชาการไปใช้ สามารถเพิ่มผลผลิตต่อต้นได้ และได้ลำไยที่มีขนาดใหญ่และมีคุณภาพสม่ำเสมอ เป็นที่ต้องการของตลาด.
- ต้นทุนการผลิตลดลง การใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างเหมาะสมตามคำแนะนำจาก ศพก. ช่วยลดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงและมีกำไรเพิ่มขึ้น

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

การเป็น ศพก. ที่ประสบความสำเร็จไม่ได้จำกัดอยู่แค่การพัฒนาตัวเอง แต่ยังหมายถึงการเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการเกษตรของชุมชนและพื้นที่โดยรวม ซึ่งได้มีส่วนร่วมในบทบาทสำคัญดังนี้

๑. ทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมระหว่างเกษตรกรในชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอและสำนักงานเกษตรจังหวัด โดยจะนำปัญหาและความต้องการของเกษตรกรไปหารือกับเจ้าหน้าที่ เพื่อให้เกิดการจัดทำแผนงานและโครงการที่ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของพื้นที่
๒. ร่วมเป็นคณะกรรมการและทีมงานพัฒนา ได้รับความไว้วางใจให้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในระดับต่างๆ ทั้งในระดับชุมชนและระดับจังหวัด เพื่อร่วมวางแผนและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาภาคการเกษตร เช่น การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการด้านการเกษตรของจังหวัด
๓. เป็นแหล่งฝึกอบรมและสถานที่จัดกิจกรรม ศพก. ได้เป็นสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เช่น การอบรมเกษตรกร, การจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยี (Field Day) และการสาธิตการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรใหม่ๆ ซึ่งช่วยให้การดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ.

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของ ศพก. ทั้งหมด โดยเป็นผู้ประสานงานหลักระหว่างเกษตรกร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานภาคีเครือข่าย เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ร่วมกับคณะกรรมการในการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อกำหนดแผนปฏิบัติงานและหลักสูตรการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์อย่างแท้จริง บริหารจัดการและกำกับดูแลการดำเนินงาน ทำหน้าที่กำกับดูแลกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์ให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ และบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงการเป็นตัวแทนของเกษตรกรในการสะท้อนปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะต่างๆ ต่อหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้แน่ใจว่านโยบายและการสนับสนุนต่างๆ สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของเกษตรกรในพื้นที่

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน มีความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการนำพาเกษตรกรในชุมชนให้ก้าวข้ามวิธีการทำเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่การใช้หลักวิชาการและเทคโนโลยีที่ทันสมัย การที่ได้เห็นเกษตรกรนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติและประสบความสำเร็จในการเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ถือเป็นความภาคภูมิใจอย่างหนึ่ง

มีความภาคภูมิใจในฐานะผู้สร้างอาชีพที่มั่นคง เป็นการพิสูจน์ให้เห็นว่าอาชีพเกษตรกรสามารถเป็นอาชีพที่มั่นคงและสร้างรายได้ที่ยั่งยืนได้จริง ทำให้คนรุ่นใหม่ในชุมชนเริ่มหันมาสนใจอาชีพนี้มากขึ้น

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

การได้ทำหน้าที่เป็นประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ทำให้มีโอกาสแสดงบทบาทความเป็นผู้นำในชุมชนทั้งในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) ความเป็นผู้นำในรูปแบบทางการมาจากตำแหน่งที่ได้รับมอบหมายอย่างเป็นทางการ ได้แก่

- เป็นคณะกรรมการ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ระดับจังหวัดน่าน
- เป็นประธานคณะกรรมการ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ระดับอำเภอ
- เป็นคณะกรรมการ เครือข่ายของคณะกรรมการแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ
- เป็นประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนน้ำแร่เพื่อสังคม
- เป็นที่ปรึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกมะนาวบ้านยอด
- เป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกรที่เข้ามาศึกษาดูงานและอบรมภายใน ศูนย์เรียนรู้

การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรหลัก

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

การดำเนินงานเป็น ศพก. และเกษตรกรต้นแบบ ต้องอาศัยการเสียสละทั้งเวลา แรงกาย และทรัพย์สินส่วนตัว เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม โดยเฉพาะต่อเกษตรกรและชุมชน ซึ่งการเสียสละเหล่านี้ถือเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้ ศพก. สามารถขับเคลื่อนงานได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน เช่น

- การเสียสละเวลาส่วนตัว เพื่อทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและวิทยากรให้แก่เกษตรกรรายอื่นๆ ทั้งในและนอกพื้นที่ ทั้งในช่วงเวลาทำการและนอกเวลาทำการ

- การเสียสละพื้นที่และปัจจัยการผลิต ได้แบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งในแปลงเกษตรของตนเองเพื่อใช้เป็นแปลงสาธิตและแปลงทดลองสำหรับ ศพก. ทำให้เกษตรกรที่สนใจสามารถเข้ามาศึกษาดูงานและลงมือปฏิบัติได้จริง นอกจากนี้ ยังมีการแบ่งปันปัจจัยการผลิตบางส่วน เช่น กิ่งพันธุ์ หรือข้อมูลเทคนิคในการผลิต ให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ

- การเป็นเกษตรกรต้นแบบไม่ได้หมายความว่าต้องสมบูรณ์แบบเสมอไป แต่หมายถึงการเป็นผู้ที่พร้อมจะเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ การอุทิศตนเพื่อเรียนรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ และนำมาทดลองใช้ในแปลงของตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและสามารถนำไปถ่ายทอดให้กับเกษตรกรรายอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ถือเป็นภาระกิจที่สำคัญอย่างยิ่ง

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ความตั้งใจพัฒนาการเกษตรโดยใช้พึ่งตัวเองให้มากที่สุด และสามารถเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้อื่นได้โดยยึดหลัก พัฒนาเกษตรกรให้เกิดความมั่นคง ยั่งยืน ในวิถีพอเพียง

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

นางสิริกัลยา สวนเขื่อน นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ รักษาการแทนเกษตรอำเภอสองแคว

นางสาวศุภลักษณ์ ฤทธิผลง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

นายณัฐวุฒิ หลวงแก้ว นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

ใช้การถอดบทเรียนแบบ การเล่าเรื่อง (storytelling) และการสัมภาษณ์

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

การดำเนินงานถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบและ ศพก. พบปัญหาและอุปสรรคบางประการ ดังนี้

๑. ปัญหาด้านเวลา เกษตรกรต้นแบบมีภารกิจในการดูแลแปลงเกษตรของตนเองอย่างเต็มเวลา ทำให้มีเวลาจำกัดในการให้ข้อมูลและเข้าร่วมกระบวนการถอดบทเรียนอย่างเต็มที่

๒. ความซับซ้อนของข้อมูล ข้อมูลด้านการเกษตรบางส่วนมีความซับซ้อน ทำให้การถอดบทเรียนจำเป็นจะต้องให้ครอบคลุมและเข้าใจง่ายที่สุด

*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หลัก

อำเภอ สองแคว จังหวัด น่าน

ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะนาวนอกฤดู อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน

สินค้าหลัก : มะนาว

พื้นที่เป้าหมาย : ๕๘๙ ไร่

เกษตรกรเป้าหมาย : ๔๙ ราย

สถานที่ตั้ง : บ้านเลขที่ ๑๒๓ หมู่ที่ ๒ ตำบล ยอด อำเภอ สองแคว จังหวัด น่าน

พิกัด: Latitude ๑๙.๓๙๓๘๘๑ Longitude ๑๐๐.๕๗๗๘๔๓

X : ๖๖๕๖๘๙ Y : ๒๑๔๕๑๖๘ zone ๔๓

ความเป็นมา : บ้านยอด หมู่ ๒ ตำบลยอด อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน เดิมเป็นพื้นที่เขาสูงชันเป็นส่วนมาก ในอดีตมีการปลูกพืชเชิงเดี่ยว ต่อมาปี ๒๕๕๙ สำนักงานเกษตรอำเภอสองแควเลือกพื้นที่บ้านยอดเพื่อดำเนินการโครงการอบรมเพื่อเพิ่มผลิตภาพการผลิตของเกษตรกร ซึ่งเป็นพื้นที่ต้นแบบบูรณาการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ จังหวัดน่าน ปัจจุบันปรับเปลี่ยนเป็นไม้ผล ไม้ยืนต้น โดยเฉพาะ มะนาว มีพื้นที่ปลูกมะนาว ๕๘๙ ไร่ ๔๙ ราย มีการปลูกแบบธรรมชาติลงดิน ปัจจุบันมีการรวมกลุ่มรูปแบบวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกมะนาวบ้านยอด ดำเนินการโดยสมาชิกในชุมชนเอง ตั้งแต่การปลูกและบำรุงดูแลต้นมะนาว การรับซื้อขาย มะนาวจากสมาชิกกลุ่มเครือข่ายมะนาวตาฮิติในพื้นที่อำเภอสองแคว สร้างรายได้หลักให้กับเกษตรกรและเป็นรายได้ตลอดทั้งปี ทำให้มะนาวตาฮิติเป็นที่นิยมปลูกมากในพื้นที่ แต่ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากสถานการณ์ภัยแล้ง ส่งผลให้ในฤดูแล้ง ช่วงเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม ของทุกปี ปริมาณผลผลิตมะนาวมีจำนวนลดลง และไม่เพียงพอต่อความต้องการตลาด โดยราคาราคาซื้อ-ขายมะนาวในฤดูแล้ง จะมีราคาที่สูงกว่าปกติตามกลไกตลาด หากกลุ่มเกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตมะนาวช่วงแล้งที่ราคาสูงได้ จะมีรายได้เพิ่มขึ้น และอาจส่งผลทางอ้อมสู่การเพิ่มผลผลิตมะนาวตาฮิติตลอดทั้งปีได้

นายวรพล รักษา หรือ “หนานพล” เป็นอีกบุคคลที่ริเริ่มปรับเปลี่ยนพื้นที่การเกษตร ก่อนหน้านี้ได้ปลูกข้าว และพื้นที่ปลูกข้าวโพด ได้ปรับเปลี่ยนเป็นการปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น ควบคู่กับการปลูกข้าว ได้แก่ ปลูกข้าว ๓ ไร่ ตันกาแพ ๗ ไร่ ตันยางพารา ๘.๕ ไร่ และต้นมะนาว ๑๑ ไร่ โดยปรับเปลี่ยนพื้นที่และเพิ่มชนิดพืชเพื่อให้มีรายได้ตลอดทั้งปี มีการขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อใช้ในการเกษตร หลักการทำเกษตรที่ปลอดภัยทั้งตัวเกษตรกรผู้ทำและผู้ซื้อผู้บริโภค จึงนำความรู้ที่ได้รับการอบรมและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนำมาสู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่ จากเดิมมีการปลูกมะนาวแบบธรรมชาติ ในช่วงหน้าแล้งพบว่าผลผลิตมะนาวลดลง ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด นายวรพลจึงหันมาทำมะนาวนอกฤดู และจัดทำแปลงเรียนรู้การผลิตมะนาวนอกฤดู มีการทำปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนปุ๋ยเคมีลดการใช้ยาฆ่าหญ้าแต่หันมาตัดหญ้าและใช้น้ำหมักชีวภาพกำจัดวัชพืชเพื่อช่วยในการอนุรักษ์ดิน โดยในพื้นที่สวนแห่งนี้ยังเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะนาวนอกฤดู (ศพก.หลัก) ของอำเภอสองแคว ให้กับผู้สนใจและเกษตรกรนำไปใช้พัฒนาการเกษตร สามารถลดต้นทุน เพิ่มรายได้ ขยายโอกาส เป็นการพึ่งพาตนเองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แผนที่ตั้งศูนย์เรียนรู้ :



QR-Code



ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นายวรพล รักษา อายุ ๔๕ ปี

ที่อยู่ : บ้านเลขที่ ๑๐๙ หมู่ที่ ๒ ตำบล ยอด อำเภอ สองแคว จังหวัด น่าน

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๙๒-๒๙๕๗๐๙๕

แนวทางการพัฒนา : เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะนาวนอกฤดู ให้ได้คุณภาพ

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์เรียนรู้ : การผลิตมะนาวนอกฤดู

การนำไปใช้ประโยชน์ : เกษตรกรผู้ปลูกมะนาวพื้นที่ อำเภอสองแคว และพื้นที่ใกล้เคียง สามารถใช้ ศพก. หลัก เป็นศูนย์กลางในการเพิ่มประสิทธิภาพผลผลิตมะนาวนอกฤดูได้

ฐานการเรียนรู้ :

หลักสูตรการเรียนรู้ : การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะนาวนอกฤดู

ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ : การเตรียมดิน

ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ : การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และน้ำหมักไล่แมลง

ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ : การตัดแต่งกิ่ง/ทรงพุ่ม

ฐานการเรียนรู้ที่ ๔ : เทคนิคการผลิตมะนาวนอกฤดู

ฐานการเรียนรู้ที่ ๕ : การจัดการโรคและศัตรูพืชและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

หลักสูตรเสริม : การทำเกษตรผสมผสาน (ปลูกผัก, เลี้ยงสัตว์, เลี้ยงปลา)

ฐานการเรียนรู้ :



แปลงเรียนรู้ :



การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน



ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก.

